

ИНДИГИР УОТТАРА

Муома улууһун
общественной-политической хаһыата
indigir-uottara@yandex.ru

12+

Хаһыат 1953 сыллаахха олохтоммута
Сэрэдэбэ, субуотаба тахсар

2020 с. БАЛАБАН ЫЙЫН 26 КҮНЭ СУБУОТА № 77 (5607)

Балабан ыйын 27 күнэ – Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннаһын күнэ

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ САХА СИРИН ОЛОХТООХТОРО!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин салалтатын уонна тус бэйэм ааппыттан энигини Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннаһын күнүнэн эбэрдэлибин!

Быйыл биһиги Саха сирин судаарыстыбаннай суверенитетын туһунан Декларация ылыллыбыта 30 сылын бэлиэтиибит. Бу – биһиги Россия федеративнай судаарыстыбатын быстыбат сорҕото буоларбыт бигэ бэлиэтэ. Бу – өрөспүүбүлүкэ олохтоохторун, хотугу кыраайы кытары олохторун холбообут бар дьону барытын сомоҕолуур үөрүүлээх күн. Биһиги баайбыт, биһиги киэн туттуубут – үгүс көлүөнэ сыралаах үлэтин түмүгэ!

Саха Өрөспүүбүлүкэтэ бүгүн – элбэх омуктаах Россия судаарыстыбатын биир эрчимнээхтик сайдар субъекта. Саха сирэ Уһук Илинни регионнар ортолоругар социальной-экономическай сайдыытын тэтиминэн бастынар ахсааннарыгар сылдьар.

Коронавирус дыага турбутунан, төһө да ыарахаттар үөскээбиттэрин иһин, өрөспүүбүлүкэбитигэр Россия уонна аан дойду таһымнаах бөдөн индустриальной бырайыактар үлэлэрэ ытыллар, экономика тумус салааларыгар олох хаачыстыбатын тупсарарга, дьон этэннэ буолуутун хааччыгарга туһуламмыт көбүлээһиннэр олоххо киирэллэр. Гааһы

уонна ньиэби хостуур үлэ Саха сиринээби киинин тэрийи салгыы ытыллар, бу соторутаабыта биһиги Россияга чоҕу хостуур бөдөн шахта бастакы учаратын – “Инаглинская” уонна “Инаглинская-2” хайа-байытар фабриканы, Хабаровскай кыраайга “Колмар” хампаанна туппут “Ванино Транс Уголь” чох бөдөн терминалын бастакы учаратын үлэбэ киллэри туоһуларынан буоллубут. Манньк киэн хабааннаах бырайыактары олоххо киллэри өрөспүүбүлүкэ Бүтүн Россияны өрө таһаарыыга, кыабын бөбөрөгөтүүгэ сүнкэн кылаата буолар.

Куораттарга уонна оройуоннарга оҕо саадтарын, оскуолалары, култуура уонна успуорт объектарын тутуу салгыы тэтимнээхтик барар. Өрөспүүбүлүкэ киин куоратыгар судаарыстыбаннай-чааһынай бииргэ үлэ бастакы түһүмэбэ түмүктэннэ. Ол үлэ чэрчитинэн 12 социальной объект: 4 оскуола, 5 оҕо саада, Оҕо искусствотын оскуолата, Уһук Илиннэ бастакы Smart-библиотека уонна Ю.А. Гагарин аатынан Култуура уонна аныгы искусство киинэ сүрдээх кылгас болдьох иһигэр тутуллан үлэбэ киирдилэр, онон киин куорат үүнэр көлүөнэтин иити, куорат олохтоохторун култуурунай олоҕун усулуобуйата эбии тубуста.

Федеральной бырабытталыстыба

өйөбүлүнэн Дьокуускайга доруобуйа харыстабылын бөдөн объектарын – Онкологическай уонна Кардиологическай диспансердары тутуу салҕанар. Өрөспүүбүлүкэ оройуоннарыгар олорор дьиэлэри, социальной объектары тутуу, массына суолларын өрөмүөннээһин уонна уларытан тутуу тэтимэ түспэт.

Инники өтүгэр биһиги саҕа бырайыактар, умнуллубат кэрэ түгэннэр, кыайылар уонна үрдүк ситиһилэр күүтэллэр. Эниги хас биирдигит дьон олоҕун хаачыстыбатын төрдүтэн тупсарарга, өрөспүүбүлүкэ социальной-экономическай сайдыытынан инники күөннэ тахсарыгар бэйэтин үлэтинэн сүнкэн кылааты киллэрэр. Сомоҕолоһуу, күүстээх санаа уонна дьулуурдаах буолуу төрөөбүт Сахабыт сирэ уонна дойдубут бүтүүн чэчири сайдарын туһугар хорсун сорукары быһааран, бары ыарахаттары туоруурбутугар бигэ тирэх буолуоҕа дьин эрэнэбин!

Бырааһынныгынан, биир дойдулаахтарым! Эниэхэ уонна чугас дьоннугар саҕа ситиһилэри, дьолу, эйэни, этэннэ буолууну уонна бары үтүөнү баҕарабын!

Айсен НИКОЛАЕВ,
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил
Дархана.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннаһын күнүн көрсө оройуон баһылыга **И.П. Павлов** оройуон сайдыытыгар өр сыллаах тус кылааттарын киллэрбит, тыыл, үлэ бэтэрээннэригэр “Улуус бочуоттаах олохтооҕо” дьонун аат даस्ताбырыанньаларын Арчы дьиэтигэр үөрүүлээх быһыга-майгыга туттарда. Ол курдук тыыл-үлэ бэтэрээнэ ветврач **Старков Иннокентий Семенович**, үлэ бэтэрээнэрэ РФ Главгостехнадзорун бочуоттаах инспектора **Хабаров Николай Гаврильевич**, СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Уваровская Татьяна Даниловна, оҕо искусствотын оскуолатын дириэктэрэ, СӨ культууратын үтүөлээх үлэһитэ **Федорова Анна Митрофановна** наҕараадаланнылар. Кинилэр үөрүүлэрин үллэстэн биир идэлээхтэрэ, “Осикат” сынналан киинин үлэһиттэрэ истин ырыаларынан эбэрдэлэрин тиэртилэр.

Энигини үрдүк ааккытынан истинник эбэрдэлиибит!

СИРИ СИКСИГИНЭН

РФ. Россия президиэнэ Владимир Путин Кремльгэ Федерация Сэбизтин чилиэннэригэр этии онордо. Конституцияга көннөрүүлэри ылыны кэнниттэн өрүттэр бастакы көрсүүүлэрэ. Президиэн кыра дохуоттаахтарга көмө, биэнсийэ индексацията, үлэтэ суох буолуу таһыма уонна да атын кыһалдаларга тохтоото. Путин этиититтэн сүрүнүн — **ТАСС** матырыйаалыгар аабын. Президиэн кыра дохуоттаах доһноно көмөлөһөрү эттэ. **Дьадайы таһымын кыччататы — биир саамай сүрүн сорук**, уопсастыба тыын суолталаах кыһалбата буолар дьэтэ. Дойдуну салайааччыта эптитинэн, биир мизэрэн кыра дохуоттаах ыалларга аадырыстаах көмө анааһына буолар. Путин сотору кэминэн министирдэр кабинеттарын кытта соцконтракты туттууга муньахтааба. Соцконтракт дьадайыны кытта охсуһууга туһалаах, онон 2021 сылга дойду үрдүнэн киллэриллэрэ этилиннэ.

РФ. Россияга эмп-томп уонна медицина табаарыгар атырдыах ыйыгар сыана ортотунан үрдээтэ. Сыллаабы көрдөрүүнэн 8,37% уонна 8,43% табыста, туһааннаабынан. Ол туһунан ТАСС биир кэлим биедэмистибэлэр икки ардыларынаабы информативнай систимэбэ (ЕМИСС) олобуран суруйар. Электроннай термометр (13,4%), биинтэ (19%), пустырник настойката, троксерутин, левомеколь уонна анальгин (по 18%), аспирин (16,4%), валидол (14%), валокордин (6,35%), минерала суох поливитамин (10%), макро- уонна микроэлементтэр поливитамин (13,31%), корвалол (11%), бромгексин (8%), таурин уонна альмагель (7%). Сорох эмтэр 20% кытта үрдээтилэр: йод (10 мл) — 28,67%, линекс (10 капсула) — 27,74%, руттутаах медицинскэй термометр — 26,54%.

РФ. Тас дойдуттан сөмөлүтүнэн көтөн кэлбит Россия олохтоохтору үс хонук иһигэр коронавируска ПЦР-тест туттараллара уонна ол түмүгэ биллиэр диэри дьэилэригэр олоороллоро ирдэнэр. Ол туһунан РФ кылаабынай санитарнай бырааһын уураабыр этиллэр. «COVID-19-ка ПЦР ньыматынан туттарылыбыт тест лабораторнай чинчийини ааһан түмүгэ тахсыр диэри тас дойдуттан кэлбит Россия олохтоохтору самоизоляция эрэһимин тутуһаллара ирдэнэр», — диэн суруллар быраап информациятын интернет-порталыгар сэрэдэбэ таһаарылыбыт докумуонна. Маны сэргэ үлэни биэрээчи үлэһитигэр ПЦР-тест түмүгэ биллиэр диэри дьэитигэр олоруохтаабын модьуйарыгар эбээһинэстээтилэр. Докумуон балаган ыйн 24 күнүттэн олоххо киирэр.

СӨ. Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн 8 ойуур баһаарын Уус-Алдан, Чурапчы улуустарыгар умуроораллар. Итинтэн алтата: Чурапчыга, Уус-Алданга, Алданга — иккилии уот бохсулунна. Уот 218, 00 га сир иэстэ. Бу туһунан экология харыстабылын министрестибэттин пресс-сулууспатыгар сизгэнэн СИА иһитиннэрэр. Балаган ыйн 24 күндүгэр Чурапчы улуугар 137, 00 га иэһнээх сиргэ үс ойуур баһаарын умулуннардылар. Уоту умулуннарыга 155 киһи, 41 техника үлэлээтэ. Ыраах сытар 502, 00 га иэһнээх сиргэ 12 уот көрдүгэнэ баара биллэр. Балары космическай сирестибэлэринэн кэтиллэр. Баһаардар нэһилэктэргэ, экономика эбийэктэригэр суоһаабаттар.

СИА матырыйаалларын.

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

Уважаемые предприниматели Момского района, примите самые искренние поздравления с Вашим профессиональным праздником! День предпринимателя Якутии — это символ признания важной роли малого и среднего бизнеса в социально-экономическом развитии района, республики. Считаю, в этом году ваш профессиональный праздник наиболее актуален и важен.

Более полугода в условиях пандемии якутские предприниматели перестраивают бизнес-процессы под новые реалии, сохраняя свой коллективы и находят оптимальные решения. Несмотря на сложную финансовую обстановку, наши предприниматели предоставляют безвозмездную помощь, при лесных пожарах на питание огнеборцам, для оснащения Момской ЦРБ дезсредствами,

купили многофункциональную кровать для изолятора. Предприниматели мужественно вступили в борьбу с новым вызовом времени и вносят свой весомый вклад в экономику района, борьбу с коронавирусной инфекцией. От имени администрации МО «Момский район» и от себя лично выражаю вам искреннюю благодарность и хочу пожелать успешной реализации идей, проектов и постоянного роста корпоративного духа! Пусть появляются все новые перспективы и возможности для развития бизнеса в нашем родном районе!

От всей души желаю вам крепкого здоровья, высоких достижений, надежных деловых партнеров, благополучия в семьях и процветания!

И.П. ПАВЛОВ,
глава МО «Момский район».

С ДНЕМ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ!

Уважаемые предприниматели Момского района, примите самые искренние поздравления с вашим профессиональным праздником!

Этот праздник — дань уважения энергичным, инициативным людям с активной жизненной позицией. Несмотря на серьезные трудности и существенные тяготы избранного вами пути, вы вносите весомый вклад в социально-экономическое развитие своей малой родины.

Малое и среднее предпринимательство является одним из ведущих векторов развития экономики республики, района, обеспечивая приток налоговых поступлений в бюджет региона, создавая новые рабочие места. Сегодня в сфере малого и среднего бизнеса трудится более 130 занятых в экономике района. В наше время невозможно представить жизнь и развитие республики, района без предпринимательской деятельности.

Благодаря вашей инициативе и солидарности в районе регулярно проводятся социальные и благотворительные акции, направленные на оказание адресной помощи нуждающимся категориям граждан. При поддержке неравнодушных и социально активных предпринимателей оказана

существенная поддержка Момской ЦРБ в приобретении дезсредств, оборудования для Момской ЦРБ в целях недопущения распространения новой коронавирусной инфекции на

территории района, очень помогли наши предприниматели и в организации питания в период лесных пожаров.

В профессиональный праздник хочу пожелать, чтобы многие замечательные, добрые традиции, заложенные вами за эти годы, в том числе и в Год патриотизма, получили продолжение. Желаю крепкого здоровья, личного счастья и согласия в семье, успехов в делах и надежных деловых партнеров!

Н.Б. ДОБРЯНЦЕВА,
заведующая ГАУ РС(Я) Центр Мой бизнес в Момском районе.

«Мин – айылҕа оҕотобун» диэн ааттаах быыстапка Саха сириг сударыстыбаннаһын күнүгэр анаан Улахан Чыыстай «Чикти» сынньалан киинигэр (дир. Соркомова Н.Г.) турда. Быыстапка 16 саастаах сэдэх ааттаах Сабрина Корякина үлэлэригэр аняммыт.

Сабрина 5 оҕолоох ыал улахан кыыстара. Аҕата Антон Васильевич Аан айылҕа пааркатын инспектора, ийэтэ Диана Дмитриевна «Маабыр» родовой община чуумсуга. Кыыс кыра эрдэбиттэн удьуор табаһыттар Дьячковтар ыстаадаларыгар улааппыт. Эһэтэ Дмитрий Христофорович уус удьуордаах, кини аҕата Христофор Николаевич сүрдээх мындыр, талааннаах кырдыаҕас этэ. Ураһалы балаакканы айааччы. Билигин Чыыстайга, атын да улуустарга бу бэрт боростуой эрэри сүрдээх киэн, тагарга да, табанан тизэйэ сылдьарга да судургу тэрил киэн билинини ылла. Ону таһынан быһахтары, тимир оһохтору онорооччу, хоһоонньут, кэпсээнньит бастына этэ. Сабрина эбэтэ Екатерина Егоровна истээнньэн бастына, кини тикпит унтууларын, этэрбэстэрин, саҕынньахтарын бука элбэх киһи кэтэ сылдьара буолуо. Кыысчаан ийэтэ Диана Дмитриевна ийэтиттэн үөрэнэн тьыс, тири танастары истээнэр. Сабрина эмиэ эбэтиттэн үөрэнэн тирииттэн, сарыыттан авсы (сумочка), билэ тигэр. Сабрина, уһун өрөбүл буоллар эрэ, дьонун ыстаадаларыгар бара турар. Сайын «Оралчимна» лаабырга

СӨ сударыстыбаннаһын күнүгэр

МИН – АЙЫЛҔА ОҒОТОБУН

сылдьан улаатта. Онон тулалыыр эйгэтин кытта ыкса сибээстээх, кыыл-сүөл майгытын билэр, айылҕа кэмнэрин, кырааскатын көрө сылдьар.

Сабрина 3-4 саастаабыттан уруһуйдуур. Пластилинынан, тимэхтэринэн араас кыыллары, дьоннору онорорун, уруһуйдуурун сөбүлүүр эбит. Бэһис кылаастан Ираида Васильевна Тихонова «Һэрэчэ» диэн иис куруһуогар сылдьыабыттан күрүчүөгүнэн өрөргө үөрэммит. Манна киһи сөбүөх түргэнник араас кыыллары, дьоннору өрөн таһааран учууталын сөхтөрбүт. Антон салгыы Ираида Васильевна Сабриналыын оҕуруону боробулуохаҕа тиһэн брошкалары, тириинэн, сарыынан, түүнэн аппликациялаан араас паннолары онорбуттар. Оҕо оноһуктара өрүүтүн араас быыстапкаларга туруоруллаллар эбит. Биир быыстапкаҕа Сабрина уолаттар маһынан кыһан онорбут оноһуктары кэрэн сүрдээбин сэргээбит. Алтыс кылааска сылдьан Егор Васильевич Тихоновка тийээн куруһуокка суруйтаран бастаан маһы кыһан, кэлин таба, тайах, чубуку муостарынан чочуйар буолбут. Егор Васильевич дьэитин мастарыскайыгар

учууталын үнүстүрүмүөннэринэн онорорго үөрэммит. Сабрина аҕатын биир идэлээбэ Стрекаловской Владимир Петрович, «Чикти» сынньалан киинин методиха

Корякина Саргылаана Егоровна, аймахтара буолан Сабринаҕа муос чочуйар бор-машинка ылан бу быыстапка кэмигэр бэлэхтээтилэр. Сабрина 9 кылааһы бүтэрэн Намнаабы педагогической колледжка уруһуй учууталыгар үөрэнэ киирдэ. Кыысчаан муһунан кыһааччы (косторез) буолар баҕата туолуо диэн бигэ эрэллээхпит. Өссө да араас сиздэрэй оноһуктары онорон, дьонун-сэргэтин үөрдэ турдун диэн алгыы хаалабыт.

Анна САВВИНА.

1 октября – День пожилых людей

ПОЛОЖЕНИЕ

проведения онлайн-мероприятия ко Дню пожилых

Время проведения: 28.09. – 03.10.2020 г.

Место проведения: с. Хонуу, дистанционно.

Цели и задачи: Поддержка людей пожилого возраста, их досуг и творческое развитие.

Организаторы: Администрация МО «Момский национальный наслег», совет ветеранов Момского района, Дом Арчы.

Этапы мероприятия:

1. «Уруйдуубун Улуу Кыайыны» («Восхваляю Великую Победу»): стихи, проза, осуоһай собственного сочинения. Прием произведений в рабочее время в Доме Арчы или на 8914-103-24-98.

2. «Уран тарбахтар» («Умелые руки»): поделки, мозаика, шитьё, вязание, бисероплетение и т.д. Приём работ на 8914-103-24-98.

3. «Мин сайыным» («Лето пенсионера»): фотовыставка, тема любая. Приём работ на 8914-103-24-98.

Подведение итогов, награждение:

По итогам решения комиссии 5 октября 2020 года выявляются победители, активные участники награждаются грамотами, ценными призами, сертификатами.

По вопросам об участии в онлайн-конкурсе обращаться по тел: 21812; 8914-103-24-98.

Положение проведения онлайн-мероприятий, посвященных Международному дню пожилых людей «Сүрээбим кырдыабын баҕарбат»

Время проведения: 1.10. – 5.10.2020 г.

Цели и задачи:

Поддержка людей пожилого возраста и их досуга;

Выявление талантливых, творчески одаренных пожилых людей.

Конкурсы для ветеранов тыла и труда, детей войны

Конкурс творческих работ: воспоминания-рассказы, стихотворения, посвященные 75-летию Великой Победы;

«Мой любимый рецепт» (мастер-классы);

«Бу мин дойдум – Муома» (фотоконкурс).

По вопросам об участии в онлайн-конкурсе обращаться по тел: 21812; 8914-103-24-98.

Оргкомитет.

В Момском районе 23-24 сентября прошел конкурс по разработке бизнес-проекта «Есть идея!» по развитию малого и среднего предпринимательства, приуроченного ко Дню Предпринимателя Якутии, который проходит по всей республике с 21 по 27 сентября 2020 года.

Организатором конкурса является ГАУ РС(Я) Центр «Мой бизнес», конкурс прошел при поддержке администрации МО «Момский район». Целью конкурса было применение навыков бизнес планирования, формирование компетенций в проектно-аналитической деятельности, развитие конкурентно-способной личности, социальной ответственности и предпринимчивости.

Отрадно, что участие в конкурсе приняли предприниматели района, крестьянско-фермерские хозяйства, жители Момского района и наше молодое поколение, старшекласники.

В конкурсе были заявлены проекты по развитию местного производства, бытовых услуг, общественного питания, сельскому хозяйству и туризму.

Конкурс собрал представительное жюри, в состав которого вошли первый заместитель главы Момского района Корякин Владислав Владимирович, заместитель главы по социальным вопросам Кривошапкина Христина Прокопьевна, заведующий обособленным подразделением ГАУ РС(Я) «Центр Мой бизнес в Момском районе» Добрянцева Наталья Борисовна, руководитель ГКУ «Центр занятости» Архипова Сардана Афанасьевна, и.о.начальника ФЭУ Тарабукин Айял Петрович, уполномоченный по защите прав предпринимателей Момского района Фазульянова Саргылана Семеновна, индивидуальные предприниматели Недвига Елена Николаевна, Габышев Виктор Николаевич. Компетентные члены жюри с большим интересом рассмотрели проекты, оценили представленные бизнес-планы, презентации с разных сторон – с позиции социальной значимости, реализуемости, актуальности для развития района. Представительному жюри выпала нелегкая задача в течение двух дней рассмотреть проекты, презентации и определить победителя бизнес-проекта, так как все проекты были интересные, необходимые нашему району.

Надо отметить, что конкурсанты подошли к разработке проектов вдумчиво, основательно изучив экономическую сторону предпринимательства Момского района, и охватили разработками своих бизнес-планов, действительно, что называется «слабые звенья» нашей экономики.

В результате экспертного голосования места распределились следующим образом:

Диплом первой степени с денежным сертификатом завоевал проект «Ритуальные услуги. Столярное дело» **Березкина Степана Юрьевича**, за который проголосовали абсолютное

К Дню предпринимательства «Есть идея!» – конкурс бизнес-проектов неравнодушных людей в Момском районе

большинство членов жюри, ведь работа в ритуальных услугах – специфическая, люди должны обладать крепкими нервами и тактом общения. Много лет в районе не было такой услуги и Березкин Степан первый взялся за это нелегкое дело, в чем ему первоначально помог «Центр занятости» в приобретении оборудования.

Диплом второй степени и денежный сертификат присужден **Соркомовой Ирине Васильевне** за проект «Столовая в селе Хонуу», так в районном центре на сегодня отсутствует столовая, где могли бы по демократичным ценам питаться люди со средним достатком.

Диплом третьей степени с денежным

сертификатом присужден **Сокорутову Ивану Александровичу** за разработку бизнес-плана «Открытие птицефермы на 100 голов», как считает Иван птицеводство это скороспелая отрасль сельского хозяйства и при деловом подходе это рентабельная отрасль может быстро окупиться.

Грамотами и денежными сертификатами были отмечены проекты по развитию туризма в Момском районе туристический клуб «Айан» (Захаров Максим Спартакович, Никулин Леонид Алексеевич), индивидуальный предприниматель **Мараказова Аэлита Николаевна**, **Уваровский Май Николаевич** с проектом «Организация столовой с мини-пекарней в с. Соболах», **Слепцова Айтиалина Николаевна** с проектом «Производство хлебобулочных изделий», **Саввина Алена Гаврильевна** «Бизнес-план ателье», **Шкулев Артур Николаевич** бизнес-план «Развитие свиноводства в Момском районе».

Сертификатами участников были отмечены **Соркомова Надежда Николаевна** «Фотостудия «Момские фотографии – миру», **Саввин Алексей Петрович** «Кузнечное дело. Производство металлических изделий способом художественнойковки», **Уваровский Ганза Иванович** «Табунное коневодство», **Старков Албан Иванович** «Разведение якутских коров в с. Кулун-Ельбют», **Хабаров Альберт Иванович** «Организация собственного дела по техническому обслуживанию и ремонту

автотранспорта».

Особого внимания заслуживают школьники, представившие несмотря на юный возраст грамотно разработанные проекты, в чем им, безусловно, помогло участие в чемпионатах профессионального мастерства школьников «Молодые профессионалы» «WorldSkillsRussia». Школьники считают, что в наше время, чтобы сэкономить и поддержать семейный бюджет необходимо изучить рынок сбыта, потребность населения в каких-либо услугах и открыть собственное дело. **Федорова Александра**, ученица 10 класса Соболахской СОШ, неоднократный победитель муниципального,

республиканского и российского чемпионатов «WorldSkillsRussia», представила замечательный проект «Парикмахерская «Александра». **Игнатъева Эмма** представила бизнес-проект «Студия красоты «PEEN-fairiesbeauty», (Соболахская СОШ). Бизнес-проект ученицы 10 класса Момской средней школы **Слепцовой Уйгуланы** буквально заморозил членов жюри своей необычностью туристического маршрута «По следам древних людей». Маршрут рассчитан на несколько дней, в течение которых туристы должны будут облачиться в национальные костюмы эвенков и пожить в местности «Беркичэх», ощутить прелесть первозданной природы, порыбачить, готовить еду на костре, посетить гору с древними петроглифами. Очень интересный проект и **Алексей Пилоченок**, в котором он рассказал о своем деде, замечательном столяре Анатолии Иосифовиче и своем видении развития столярного дела в с. Хонуу.

Поддержать конкурсантов пришли учителя, наставники, предприниматели, самозанятые. Все участники получили дипломы, сертификаты и призы. Такой конкурс бизнес-идей, безусловно, замечательное и необходимое мероприятие, прошло благодаря организации и финансовой поддержке ГАУ РС(Я) Центр «Мой бизнес», администрации МО «Момский район». В своем выступлении при награждении участников первый заместитель главы отметил, что такие отлично разработанные проекты обязательно должны воплощаться в жизнь.

Конкурсанты единодушно выразили благодарность членам жюри, экспертному составу свою благодарность за честные отзывы и советы, участие в таких проектах это большой опыт, который дает мотивацию к дальнейшей деятельности.

Наталья ДОБРЯНЦЕВА,
заведующий ГАУ Центр
«Мой бизнес в Момском районе».

Всемирный день сердца с 2011 года отмечают ежегодно 29 сентября. Главной целью этого международного дня является повышение осведомленности населения о проблемах болезней сердца, правильном образе жизни для их предупреждения и пропаганда профилактических мер для уменьшения смертности при болезнях сердца.

Сердечно-сосудистые заболевания (ССЗ) атеросклеротического генеза, особенно ишемическая болезнь сердца (ИБС), остаются основной причиной преждевременной смерти во всем мире. По данным эпидемиологических исследований, профилактика ССЗ высоко эффективна. Снижение смертности от ИБС на 50% связано с воздействием на факторы риска и только на 40% с улучшением лечения.

Профилактика ССЗ – это координированный комплекс на общественном и индивидуальном уровне, направленный на устранение или минимизацию влияния ССЗ и связанной с ними инвалидности. Профилактические мероприятия должны проводиться всю жизнь, начиная с рождения и до глубокой старости.

Основные стратегии профилактики:

Популяционная: изменение образа жизни, экологической обстановки, пропаганда здорового образа жизни;

Стратегия высокого риска: превентивные меры, направленные на снижение уровня факторов риска ССЗ. Эти направления профилактики должны взаимно дополнять друг друга.

Профилактику ССЗ можно условно разделить на две группы:

Первичная профилактика включает рациональный режим труда и отдыха, увеличение физической активности, ограничение поваренной соли, отказ от алкоголя и курения, снижение калорийности пищи и массы тела. По сути именно первичная профилактика позволяет сохранить рациональные условия жизнедеятельности человека. По сути к первичной профилактике ССЗ относится популяционная стратегия и стратегия высокого риска. **Вторичная (медикаментозная и немедикаментозная) профилактика** проводится дифференцированно с группами пациентов с верифицированными ССЗ с целью предупреждения рецидивов заболеваний, развития осложнений у лиц с реализованными факторами риска, снижения заболеваемости и смертности от этих болезней, улучшения качества жизни пациентов. По данным ВОЗ, наибольший вклад в риск внезапной смерти вносят три основных фактора риска: артериальная гипертензия, гиперхолестеринемия (дислипидемия) и курение.

Классификация факторов риска ССЗ:

Биологические (немодифицируемые) факторы:

- Возраст, пол, наследственность (раннее развитие ССЗ у родственников), генетические факторы, способствующие возникновению дислипидемии, гипертензии, толерантности к глюкозе, сахарному диабету и ожирению;

- Анатомические, физиологические и метаболические (биохимические)

особенности: дислипидемия, ожирение и характер распределения жира в организме, сахарный диабет.

Поведенческие (модифицируемые) факторы:

- Пищевые привычки, курение, двигательная активность, употребление алкоголя, подверженность стрессам.

Наличие даже одного из факторов риска увеличивает смертность мужчин в возрасте 50-69 лет в 3,5 раза, а сочетанное действие нескольких факторов - в 5-7 раз. Таким образом, для воздействия на факторы риска ССЗ, необходимо у каждого индивидуума мотивировать формирование здорового образа жизни.

Мероприятия, формирующие здоровый образ жизни и снижающие уровень ФР:

1. Отказаться от курения (не курящим от пребывания в помещениях для курения (пассивное курение). Если человек выкуривает 5 сигарет в день - увеличивается риск смерти на 40%, если одну пачку в день - на 400%, то есть шансов умереть в 10 раз больше! В Республике Беларусь табакокурение является опосредованной причиной смерти каждого пятого случая смерти лиц старше 35 лет.

2. Соблюдать гипохолестерининовую диету: снижение насыщенных жиров (уменьшение потребления жирных сортов свинины, введение в рацион питания мясо индейки, кролика, с низким содержанием холестерина), акцент на цельно зерновые продукты, овощи (рекомендуется до 5 порций в день), фрукты и рыбу. Следует использовать мягкий маргарин, подсолнечное, кукурузное, рапсовое или оливковое масла. Общее содержание жиров должно быть не более 30% общего энергетического состава, а содержание насыщенных жиров не должно превышать 1/3 всех потребляемых жиров.

3. Уменьшить потребление поваренной соли до 5 г/сутки. Сократить употребление продуктов, содержащих «скрытую» соль: копченые и вареные колбасные изделия, хлеб. Исследования ученых показали, что, если ограничить употребление соли, риск инфаркта миокарда и других сердечных катастроф может снизиться на 25%. Очень полезно увеличить употребление продуктов, содержащих калий и магний (морская капуста, изюм, свекла, абрикосы, кабачки, тыква, гречка).

Рациональное питание – это сбалансированное, регулярное (не реже 4 раз в день) питание с ограничением потребления соли.

4. Снижать избыточный вес. Избыточный вес повышает риск развития ИБС и других заболеваний, связанных с атеросклерозом. Обращает на себя внимание тот факт, что более 12% населения вообще не знает своего веса. Распространенность избыточной массы тела увеличивается с возрастом. Для оценки своего веса используйте простую формулу определения индекса массы тела (ИМТ) = вес (кг) / рост (м)².

ИМТ до 24,9 - это нормальная масса тела;

25-29,9 – избыточная масса тела;

30-34,9 – ожирение I степени;

35-39,9 – ожирение II степени;

40 и более – ожирение III степени.

Причем, более опасно так называемое центральное ожирение (мужского типа), когда жир откладывается на животе. О наличии центрального ожирения можно судить по окружности талии (ОТ) и отношению окружности талии к окружности бедер. Риск ССЗ повышается у мужчин с ОТ больше 94 см и, особенно, при окружности больше 102 см, у женщин - соответственно больше 80 см и 88 см. Отношение окружности талии к окружности бедер у мужчин больше 1,0 и у женщин больше 0,85 является более точным показателем центрального типа ожирения.

Для мужчин с ОТ < 102 см и женщин с ОТ < 88 см и/или ИМТ < 30 кг/м² рекомендуется не набирать вес.

Для мужчин с ОТ ≥ 102 см и женщин с ОТ ≥ 88 см и/или ИМТ ≥ 30 кг/м² рекомендуется снижать массу тела.

5. Контролировать АД. Поддерживать уровень АД не выше 140/90 мм рт. ст.

6. Увеличивать физическую активность. Не менее 150 минут в неделю средней аэробной (ходьба, плавание, велосипед) физической активности (по 30 минут в день 5 раз в неделю) или 75 минут в неделю интенсивной физической активности или комбинация.

7. Контролировать показатели липидного обмена. Пациентам с очень высоким ССР рекомендовано достижение целевого уровня холестерина липопротеинов низкой плотности (ХС-ЛПНП) <1,8 ммоль/л или его уменьшение минимум на 50%, если исходный показатель составлял 1,8-3,5 ммоль/л (ЕСС, 2016). Пациентам с высоким ССР рекомендовано достижение целевого уровня ХС-ЛПНП <2,6 ммоль/л или его уменьшение минимум на 50%, если исходный показатель составлял 2,6-5,1 ммоль/л. У остальных пациентов целевым уровнем ХС-ЛПНП является <3,0 ммоль/л.

8. Ограничить приём алкоголя. Меньше 2 стандартных доз (1 доза - 12 г/18 мл этанола) в день для мужчин и меньше 1 стандартной дозы для женщин в день, что приблизительно соответствует 330 мл пива, или 150 мл вина, или 45 мл крепкого напитка.

9. Контролировать гликемию. Уровень гликированного гемоглобина <6,5%.

10. Избегать длительных стрессовых ситуаций.

Даже небольшие изменения, внесенные в образ жизни, могут замедлить преждевременное старение сердца и сосудов. Никогда не поздно начать вести здоровый образ жизни. После появления у человека признаков ИБС факторы риска продолжают действовать, способствуя прогрессированию заболевания и ухудшая прогноз, поэтому их коррекция должна быть составной частью тактики лечения.

Кабинет профилактики районной поликлиники.

таптыбын ис дууһаттан истинник,
таптыбын үйэлэр тухары
төрөөбүт дойдубун – Муомабын”

тыллардаах ырыаны истибэтэх, билбэт киһи суоҕа буолуо. Бу ырыаны истибит эрэ киһи барыта төрөөбүт дойду ахтылбаныгар куустарар, дойдуттан ыраах тэлэһийэ сылдьар киһи харабар төрөөбүт дойдута, кини айылбата, дыно-сэргэгэ ырылыччы уруһуйданан көстөн кэлэллэр, мань таһынан, толорооччу ыраас лынкынас куолаһа истэччини абылыыр күүстээх.

Ырыаны ким, хаһан айбытай? Бу ырыа тугунан абылырый? Ырыа кистэлэнэ тухханы? Биһиги бүгүҥнү субуотатаабы нүөмэрбит ыалдыта – үгүс киһи кутун туппут бу ырыаны толорооччу Людмила Артамонова.

– Людмила, бу ырыа хаһан, хайдах айыллыбытын ааҕааччыларбыт интэриэһиргир буолуохтаахтар.

– Бу ырыаны мин кэргэним Семен Егорович Артамонов (Слепцов) 2006 сыллаахха айан хаалларбыта. Ырыа тылларын уонна матыбын бэйэтэ суруйбута.

Оччолорго кини Хонууга ОдьКХ-ба үлэтир этэ. Биридэ түүҥнү смена кэнниттэн “Үлэли олон, ырыа айдым” дииҥ ыллаан иһитиннэрбитэ. Мин ырыаны тутатына сөбүлүү истибитим. Онтон саас ытыллыахтаах “Туойабын хотугу кыраайбын” ырыа күрээбэр бу ырыанан дуэтынан кытгыахпыт дииҥ ылаанны сырыттаһытына, сатаан кыаллыбатаа. Санаабытыгар олохпунт өссө иннибитигэр, өссө да ыллыахпыт курдуга... Хомойуох иһин, эһилигэр Семен баара-суоҕа сүүрбэ аҕыс эрэ сааһыгар бу олохтон туораабыта. Бу ырыаны бэйэтэ толорботоҕо. Суох буолбутун кэннэ “Семен кэнниттэн кэриэс хаалбыт ырыалар” дииҥ дүөгөлэрбэр иһитиннэрбитим. “Наһаа да үчүгэй ырыалары айан хаалларбыт! Хайаан да дыонно-сэргэбэ иһитиннэр” дииҥ үүйэ-хаайа тутаннар ыллыырга санаммытым. Хос ырыатын кыратык уларытан биэрбитим. Аранжировкатын оччолорго Абыйтан кэлэн үлэли сылдьар Владимир Слепцов танан онорбута. Уонна 2008 сыллаахха “Туойабын хотугу кыраайбын” күрээххэ кэргэним сырдык кэриэһигэр анаан бу ырыаны толорон, үгүс степеннээх дипломант аатын уонна “Көрөөччүлэр

биһирэбиллэрэ” номинацияны ылбытым. Ол кэннэ бу ырыанан 2010 с. Учуутал сылыгар аһаммыт “Махтал бастына Эһиэхэ, Учуутал!” оройуоннаабы ырыа күрээбэр 1 степеннээх лауреат уонна ити сыл ытыллыбыт “Туойабын хотугу кыраайбын” күрээххэ “Олохтоох ааптардар ырыаларын тарбатааччы” номинацияга тиксибитим. 2011 сыллаахха оройуоннаабы “Үрдүк чыпчаал” интерактивнай күрээххэ, 2013 сыллаахха республикатаабы “Сана сүүрэн” эстраднай ырыа күрээбэр 1 степеннээх лауреат буолбутум. Хас толоро тахсыам иннинэ олүһүн долгууабын. Истэччилэр ырыаны олус истинник ылыналлар. Мин эмиэ оннук истинник тиэрдэргэ кыһаллабын.

– Бу ырыа үгүс киһи кутун туппут ырыа буолар. Кистэлэнэ туххуа буолуо дии саныгыҥ?

– Семен бэйэтэ дойдутун наһаа таптыыр этэ. Ырыаны иһиитэ кириэн ис сүүрүтүтэн суруйбут. Ырыага бэйэтигэр этиллэрини, “дойдум олохпор олус күндүтүн эһиэхэ ырыа гынан ыллыбын” дииҥ тыллардаах. Хас биридии киһиэхэ төрөөбүт дойдута олус күндү, куруутун ахтылбанаах.

– Семен өссө ханнык ырыалардаабыт?

– Мин үс ырыалаабын билэбин. Ол эрэн улахан чыыстайдар этэллэринэн, өссө да ырыалардаах, ону ыллыыллар эбит. Олору истиэхпин, киэн эйгэбэ таһаарыахпын баарабын. Иккиэн ордук сөбүлээн бытаан, лирическэй ырыалары гитаранан толорорбут. “Мичилийэр хара харахтарым” ырыаны биллэр ырыаһыт Дмитрий Лебедев билгигин ыллыы сылдьар.

– Ырыа ааптара, кэргэнин Семен тугунан кэпсэ түспэкиин ээ...

– Семен Улахан Чыыстай нэһилиэгэр 1978 сыллаахха элбэх оҕолоох дьэо кэргэҥнэ күн сириҥ көрбүтэ. Оҕо эрдэбиттэн сайын аайы ыстаадаага сайылыыра. Бэйэтин кыанар, күүстээх-уохтаах буолан спорт өттүгэр үгүс ситиһилээбэ. Оскуолаага сылдьан оройуоннаабы “Үрүн Уолан” күрээххэ бастаабыта. Музыкаага абылатар буолан гитараага оонньуу үөрэммитэ. Дискотекалары ытытарын сөбүлүүрэ. Оскуола кэнниттэн Хабаровскайдаагы пединститукка физкультура учууталыгар үөрэнэ сылдьан дойдутун ахтан, бүтэрбэккэ төннөн кэлбитэ. Кэлэн Дьокуускай куоракка бухгалтер идэтин баһылаабыта. Айылбаага сылдьарын олүһүн сөбүлүүрэ. Үөрүҥнөн, аламаагай майгылаах буолан үгүс доҕоттордооҕо, аймахтарын бииргэ түмэрэ. 2004 сыллаахха “Көмүс дорҕоонор” оройуоннаабы ырыа күрээбэр Гран при үрдүк аатын ылбыта. Бал буолан, икки оҕону төрөтөн дьоллоохтук олорон испипит...

Күөгэйэр күнүгэр сылдьан быстах дьылбаламмыт талааннаах эдэр киһи ылламматах ырыаларын билгигин кэргэҥнэ Людмила Дмитриевна ыллыыр, киэн эйгэбэ таһаарар. “Таптыбын төрөөбүт дойдубун” ырыа чахчы да дыонно-сэргэбэ сөбүлэтэн, биир дойдулаахтары ситимниир. Ити курдук, кэрэ айылбалаах хотугу Муомабыт аатын ааттатар ырыаны айан хаалларбыт ааптар Семен Артамонов баа санаатынан кэпсэтинни түмүктүүбүт:

Баарабын мин дойдум дьонугар
Күн сириҥ кэрэтин барытын,
Үйэттэн үйэбэ бэрриллэр
Дьолу-соргуну, ыраас тапталы!

Валентина СТАРОСТИНА.

Вниманию населения

Вниманию получателей всех социальных выплат!

В соответствии со статьей 30.5 от 27.06.2011 года №161-ФЗ «О национальной платежной системе» все управления социальной защиты обязаны зачислять социальные выплаты с 1 октября 2020 года на карты национальной платежной системы «Мир».

Всех получателей у кого нет соответствующей карты, просим получить карты национальной платежной системы «Мир».

При отсутствии карты «Мир» с 1

октября 2020 года социальные выплаты будут направлены на банковские счета («Сберкнижка»), не предусматривающего осуществление операций с использованием платежных карт (Visa Classic, Visa Electron, Master и т.д.)

* * *

В связи с увеличением объема предоставляемых государственных услуг и документов, поступающих в электронном виде, с 1 октября 2020 года изменен график приема граждан в

Управлении Социальной защиты по адресу: с. Хонуу, ул. Советская, 23.

Понедельник – четверг с 09.00 до 16.00 часов.

Перерыв на обед с 13.00 до 14.00 часов.

Пятница – не приемный день, работа с документами.

Суббота, воскресенье – выходной.

П. ФЕДОРОВ,
руководитель ГКУ РС (Я)
«Момское УСЗНиТ».

Эң эрдэлибит!

Күн-күбэй ийэбитин, эйэбэс эбэбитин, хос эбэбитин **ЕФИМОВА Мавра Гаврильевна** 75 сааскын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүйгүнэн үөрэн-көтөн туран ис сүрэхпититтэн эбэрдэлибит!

Биһиэхэ күн сириин көрдөрөн, олоххо суолбутун булларан, үлэли-хамсыы сылдыарбытыгар Эйиэхэ махталбыт мунура суох. Күндү киһибитигэр кытаанах доруобуйаны, үгүс үөрүүнү, күн сиригэр баар үтүнү, дьоллоох, уһун олоҕу баҕарабыт. Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамньын, эйэбэс сыһыанын, болҕомтон, өйөбүл-тирэх буоларын иһин барҕа махталбытын тиэрдэбит. Күүскэ таптыбыт.

Кыһын, күтүөтүн, уолатгарын, кийинтэрин, сиэнэрин, хос сиэнэрин.

Ытыктыыр, күндү санаспытын **Мавра Гаврильевна ЕФИМОВАНЫ** өрөгөйдөөх үбүлүйгүнэн – 75 сааскын томточчу туолбут үтүө-мааны күнүнэн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Кытаанах доруобуйаны, үгүмэн элбэх үөрүүлээх күннэри баҕарабыт, чугас дьонун истин тапталларыгар угуттанан өссө да уһундук, дьоллоохтук олоҕу! Биһиэхэ убаараабат кыһамньын, үтүө сыһыанын иһин мунура суох махтанабыт!

Эбэрдэни кытта Ефимовтар, Павловтар, Атласовтар, Ефимов Н.И.

Улаханлык убаастыыр, истинник саныыр киһибитин үлэ бэтэрээнэ **ЕФИМОВА Мавра Гаврильевна** 75 сааскынан тэннэ

үөрэн туран эбэрдэлибит!

Эйиэхэ бары үтүнү-кэрэни, кытаанах доруобуйаны, дьолу баҕарабыт. Оҕолорун, чугас дьонун тапталларыгар уйдаран уһундук олоҕу.

И.И. Винокурова, дьэ кэргэн.

Таптыыр күн-күбэй ийэбин, педагогической үлэ ветеранын, РСФСР үөрэхтээһинин туйгунун, ветераннар оройуоннааҕы сэбиэттэрин председателин **СЛЕПЦОВА Евдокия Ивановна** Иитэччилэр күннэринэн итиитик-истинник эбэрдэлибит!

Эн Муомаҕа үөрэхтээһин сайдарыгар тус кылааккын киллэрэн, орубуна 50 сыл устата оскуолаҕа кириэхтэрин иннинээҕи саастаах оҕолору Улахан Чыыстай, Орто Дойду, Собоолоох, Суон Тиит уһууааннарыгар иитэн-үөрэтэн олох киэн аартыгар таһаарбытын. Ииппит оҕолорун билигин бэйэлэрэ 60-нарын лаппа ааспыт аҕам дьон буоллулар. Сорох итиллээччилэрин педагог уустук идэтин баһылаан, үөрэхтээһин туйгуннара, учууталлар учууталлара буолан республика араас мунуктарыгар үлэли-хамсыы, айа-тута сылдыаллар. Эйиэхэ дьин махталларын этэллэр.

Эн биригэ төрөөбүттүгэр, сиэн бырааттаргар, балтыларгар, сиэннэргэр, бары аймактарыгар, күннэтэ алтыһар дьоннор амаар сыһыанньанын, истин майгыгынан күүс-көмө буолаһын, сүрэхтин сылааһын биэрэбин. Күндү киһибитигэр кытаанах доруобуйаны, уһун олоҕу баҕарабыт, биһиги ортобутугар куруук дьоллоохтук, үөрэ-көтө сырыт!

Кыһын Туйаара.

Сааһырбыттар күннэригэр

СҮРЭХ КЫРДЬЫАН БАҔАРБАТ

Алтынны 1 күнүгэр Сааһырбыттар күннэрин ылабыт. Бу күн 1991 сылтан билиэтэр. Бырааһыннык 1990 сыллаахха ООН Генеральной Ассамблеятын 45-ис сессиятыгар бигэрэммитэ уонна Сааһырбыттар Аан дойдутааҕы күннэринэн биллэриллибитэ.

Оттон ыла биһиги оройуонмутугар хас сыл аайы алтынны 1 күнүгэр сааһырбыт дьонно аналлаах тэрээһиннэр куруук ытыллаллар. Быйыл Кыайы 75 сылыгар бу күн ордук уратыгык буолуохтааҕа. Дьон-сэргэ кэтэспитэ. Ол эрэри аан дойду үрдүнэн коронавирус пандемията тарҕанан, элбэх киһини муспат сыалтан тэрээһиннэр кэтэктэн барар буоллулар.

Хас бириди күлүнэн олоххо тус-туһунан принциптээх. Ол кинилэр эдэр саастарыгар ханнык олоххо олоҕо сылдыбыттарыттан тутулуктаах.

Билигин 70-нарыттан үөһэ саастаах дьон эдэр саастара 20-ис үйэ 60-ус сылларыгар ааспыта. Оччотооҕу сэрии кэнниттэн олох тупсубут кэмин "ириэри сыллара" диэн ааттыыллар. Оттон ол кэминээҕи эдэр ыччаттары "шестидесятники" дииллэрэ. "Шестидесятниктар" олоххо актыыбынай позициялаах, барытыгар көхтөөх, өрө күүрүүлээх, сытыы-хотуу, кыайыгас-хотугас, инникигэ эрэллээх ыччаттар этилэр. Ол принциптэрэ күн бүгүннэ диэри кинилэр олохторун устатын туһары маяк буолан сылдыар, билигин кинилэр сааһырдаллар да, эдэр саастарын курдук син-биир олус актыыбынайдар, туохха барытыгар көхтөөхтөр. Ол билигин биһиги сааһырбыт дьоннорбут, ветераннарбыт.

Ветераннар оройуоннааҕы сэбиэттэрин председателэ Е.И. Слепцова иһитиннэрбинэн, билигин Муома оройуонугар 11 тыл уонна 574 үлэ ветераннара бааллар. Итини таһынан 133

сэрии оҕото, 12 байыаннай дьайыылар ветераннара, 2 байыаннай сулуспаҕа эмсэбэлэбиттэр учуокка кириэллэр.

2020 сыл санатыгар 136 сэрии оҕотугар Улуу Кыайы 75 сылыгар аналлаах мэтээл туттарыллыбыта. Сыл иккис анарыгар оскуолалар коллективтара 37 тыл, үлэ ветераннарыгар оройуоннааҕы "Индибир уоттара" хаһыакка босхо сурутууну тэрийбиттэрэ.

Ветераннар төһө да сааһырдаллар, оройуонна, республикаҕа, дойдуга буолар соҕуһулары билэ-көрө, интэриһиргии сылдыаллар, ыгытыллар тэрээһиннэргэ кытталлар. Кулун тутарга "Көлүнүлэр сибээстэрэ" республикатааҕы күрэхтээһингэ кэнсир көрдөрбүттэрэ. Ыам, бэс ыйдарыгар Улуу Кыайы, Ыһыах бырааһынныктарыгар кытгыһыттар. "Көмүс күһүн бэлэхтэрэ" он-лайн күрэхтэ куоталаспыттара.

Алтынныга Сааһырбыттар күннэринэн уус-уран айымньыны айыыга (хоһоон, кэпсээн, оһуохай тыла) оройуоннааҕы күрэх итиэннэ "Сүрэхим кырдыаһын баҕарбат" айар талааннаах кырдыаһастарга ырыаҕа, ас астааһыныгар, хаартысканы түһэригэр куонкурс биллэрилиннилэр. Ити икки күрэх он-лайн форманан ытыллыахтара.

Оттон бу күннэргэ алтынны ыйга буолуохтаах "Крестьянское подворье" диэн ветераннар республикатааҕы күрэхтэригэр үс дьэ кэргэни кыгыннарарга матырыйаалларын ытытылар.

Биһиги саастаах дьоммутугар эдэр эрдэхтэрин курдук олоххо актыыбынай, эрчимнээх позицияларын ыһыктыбакка мэдди үөрэ-көтө сылдыалларыгар, доруобай буолалларыгар баҕарабыт. Сааһырбыттар Аан дойдутааҕы күннэринэн!

Т. СЛЕПЦОВА.

К сведению владельцев собак и кошек!

С 28 сентября 2020 года проводится регистрация (перерегистрация) собак и кошек с выдачей регистрационного свидетельства (ветеринарного паспорта). А также проводится:

1. вакцинация против инфекционных болезней собак и кошек (чума плотоядных, аденовирусных инфекций, парвовирусного, коронавирусного энтеритов, лептоспироза и бешенства собак);

2. лечебно-профилактические обработки (дегельминтизация);

3. диагностические лабораторные исследования (фекалии на капрологическое исследование, волосяной покров на чесоточные клещи и микроспорию (лишай));

4. присвоение индивидуального пожизненного регистрационного номера (чипирование – это электронный способ идентификации).

Примечание: Вакцинация против инфекционных болезней собак (кроме бешенства) и лабораторные исследования осуществляются на платной основе. Для исследования на гельминты собак и кошек просим принести с собой кал в свежем виде.

Обращаться по адресу : ул. Лесная, 1/1, ветеринарный пункт. Часы работы с 9 до 18:00 часов, обед с 13.00 до 14.00 часов.

Ветпункт.

Считать недействительным

удостоверение ветерана труда серия ВР № 074290, дата выдачи 09.02.2017 г. на имя Старковой Мирры Прокопьевны.

«Индибир национальнай нэһилиэгэ» МТ дыһалтата, депутаттар сэбиэттэрэ, нэһилик олохтоохторо Чечняда бойбуой дьайылар бэтэрээннэрэ

СЛЕПЦОВ

Иннокентий Алексеевич

эдэр сааһыгар эмискэ олохтон барбытынан ийэтигэр Раиса Ильинична, бииргэ төрөөбүттэригэр, бары чугас дьонугар, кэргэнигэр Айтилина Валентиновна, оҕолоругар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Хорсун буйуун үтүө холобура өйбүтүгэр-санаабытыгар куруук тыыннаах буолуоҕа.

Ытыктыр дьоммутугар Раиса Ильинична, оҕолоругар, сиэннэригэр, кийиитигэр Айтилина Валентиновна, оҕолоругар, бары чугас дьонугар күндү оҕото, убайдара, кэргэнэ, аҕалара, бырааттара Чечняда бойбуой дьайылар бэтэрээннэрэ

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

эдэр сааһыгар эмискэ ыалдьан олохтон барбытынан дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит. Кытаатан тулуйа сатаан.

Буор Сьһыыттан А.И., С.И. Васильевтар, Хонууттан А.С., И.С. Васильевтар.

Администрация и профком филиала Момского района ГУП «ЖКХ РС (Я)» выражают глубокое соболезнование матери Раисе Ильиничне, жене Айтилине Валентиновне, детям, родным и близким по поводу скоропостижной кончины любимого сына, мужа, отца, брата ветерана боевых действий в Чечне, нашего бывшего коллеги, друга

СЛЕПЦОВА Иннокентия Алексеевича.

Крепитесь. Скорбим вместе с вами. Светлая память о нем навсегда останется в наших сердцах.

Күндү балтыбар, эдьийбитигэр Айтилина Валентиновна, ийэтигэр Раиса Ильинична таптыр кэргэнэ, аҕалара, уола, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймхтарыгар убайдара, бырааттара, убаастыр күүтүпүт

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

олохтон соһумардык барбытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

И.И. Захарова, оҕолоро.

Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Слепцов Геннадий Петровичка, оҕолоругар, сиэннэригэр таптыр ийэтэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ тыыл бэтэрээнэ

ГРОМОВА Мария Михайловна

ыараханлык ыалдьан олохтон туораабытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Оскуоланы 1977 с. бүтэрбит бииргэ үөрэммит табаарыстара.

Күндүтүк саныр күтүөпүт, Чечняда бойбуой дьайылар бэтэрээннэрэ

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

олус хомолтолоохтук олохтон туораабытынан кысыптыгар Айтига, сиэннэригэр, ийэтигэр Раиса Ильинична, балтыларыгар Туйаара уонна Ньургуйаана, бырааттарыгар Алексейга уонна Николайга, бары чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Валентин Васильевич, Василий Валентинович Слепцовтар, В.Ю. Гарпанев дьэ кэргэттэрэ уонна балтылары.

Чугас аймахпыт, күтүөпүт

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

олохтон бабытыгар ийэтигэр, кэргэнигэр Айтига, оҕолоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит. Дойдугун буора сымнаҕас тэллэх, итии суорҕан буолуохтун.

Надежда Иванова, Валентина Жиркова.

Таптыр оҕом, убайыт, кэргэним, аҕабыт

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

б.д. балаган ыйын 20 күнүгэр эдэр сааһыгар соһумардык ыалдьан олохтон туораабытын билэр дьонугар, табаарыстарыгар, аймхтарыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ийэтэ, балтылара, бырааттара, күтүөттэрэ, кэргэнэ, оҕолоро.

Ытыктыр санаспытыгар, аймахпытыгар Буртахова Раиса Ильинична, кини оҕолоругар, сиэннэригэр таптыр уола, убайдара

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

ыараханлык ыалдьан олохтон туораабытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит. Кытаатан тулуйа сатаан.

Буор Сьһыыттан И.Д., А.Е. Слепцовтар дьэ кэргэннэрэ.

Бииргэ үөрэнэр доҕорбутугар Слепцова Анастасия, ийэтигэр Айтилина Валентиновна, убайдарыгар, балтыгар таптыр аҕалара, кэргэнэ

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

олохтон туораабытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

МОО 9 "б" кыл. үөрэнээччилэрэ, төрөпүттэрэ, кыл. сал. С.Е. Винокурова.

Чугас доҕорбут, табаарыспыт Чечняда бойбуой дьайылар бэтэрээннэрэ

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

эдэр сааһыгар олохтон эмискэ ыалдьан барбытынан ийэтигэр Раиса Ильинична, бииргэ төрөөбүттэригэр Туйаара, Алексейга, Ньургуйаана, Николайга, кэргэнигэр Айтилина Валентиновна, оҕолоругар, бары чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Оҕо, эдэр саастарбыт үтүкөн аргыһа эйбэс-сайаҕас Кеша туһунан сырдык өйдөбүлү куруук илдьэ сылдьаахпыт.

Быдан дьылларга быраһаай. Төрөөбүт Муоман буора сымнаҕас сыттык, суорҕан буолуохтун.

Индибир орто оскуолатын 1993 с. үөрэнэн бүтэрбиттэр.

Күндүтүк саныр дьүөгэбитигэр Буртахова Раиса Ильинична, кини оҕолоругар, чугас аймахтарыгар таптыр уола, убайдара, кийиитигэр Айтилина Валентиновна, оҕолоругар күндү кэргэнэ, аҕалара

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

эдэр сааһыгар соһумардык олохтон барбытынан дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Буор Сьһыыттан Е.Р. Васильева, кини дьэ кэргэнэ.

Ытыктыр аймахтарытыгар Валентин Васильевич Слепцов дьэ кэргэнигэр, кыыстарыгар Айтилина Валентиновна, сиэннэригэр таптыр күтүөттэрэ, кэргэнэ, аҕалара

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

эмискэ ыалдьан олохтон туораабытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

А.В., В.В., В.В. Ефимовтар, Т.В., М.Н. Ивановтар.

Ытыктабыллаах Раиса Ильинична, оҕолоругар Туйаара, Ньургуйаана, Алексейга, Николайга, кинилэр дьэ кэргэннэригэр, кэргэнигэр Айтилина Валентиновна, оҕолоругар таптыр уола, убайдара, кэргэнэ, аҕалара, бырааттара Чечняда бойбуой дьайылар кыттылаахтара

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

эдэр сааһыгар ыарахан ыарыттан эмискэ олохтон барбытынан дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Буор Сьһыыттан Мария, Николай Шкулевтар, оҕолоро Анна, Николай, Ариан, кийииттэрэ Василина, Ольга.

Ытыктыр киһибитигэр Раиса Ильинична, оҕолоругар Туйаара, Алеша, Ньургуйаана, Коля, кэргэнигэр Айтилина Валентиновна уонна оҕолоругар, бары аймахтарыгар күндү оҕото, убайдара, кэргэнэ, аҕалара, чугас киһилэрэ, Чечня сэрэитин кыттылааҕа

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

соһумардык олохтон барбытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Кытаатан тулуйа сатаан.

Хангаластан Егор Егорович Слепцов, кини дьэ кэргэнэ, Хонууттан Н.А. Слепцова.

Ытыктыр киһибитигэр Раиса Ильинична, оҕолоругар, кийиитигэр Айтилина, сиэннэригэр таптыр уола, убайдара, кэргэнэ, аҕалара

СЛЕПЦОВ Иннокентий Алексеевич

соһуччу олохтон туораабытыгар дириг кутурҕаммытын тирээрдэбит.

Ыар аһыгытын тэннэ үллэстэбит.

Альбина Петровна, Коркиннар, Васильевтар дьэ кэргэннэрэ.

Тэрийэччи: СӨ

Бырабытталыстыбата,

"Сахабэчээт" СӨ Судаарыс-

тыбанный автономнай тэрилтэтэ.

Таһаараччы: "Сахабэчээт" СӨ

Судаарыстыбанный автономнай

тэрилтэтэ.

677000, Дьокүсүкэй к.

Орджоникидзе уул., 31 №-рэ, 124 каб.,

тел./факс: 8(4112)343917.

e-mail: sakhapechat@mail.ru

Генеральнай дириэктэр

Н. М. Стручкова.

Сибээс эйгэтин информационнай технология уонна маассабай коммуникация наһарун федеральнай структуратын Саха сиринээҕи бырабылыанньатын 20.06.2019 с. бэриллибит сибидиэтэлиститэтин ПИ № ТУ 14-00520

Кылаабынай редактор

М. П. СТАРКОВА.

Хаһыат нэдиэлэ иккитэ таһар.

Редакция кирибит суруктар

төнүбүттэр.

Матырыйаалга ахтылар чаччылар иһин

эпиэтинэн сурук ааптара сүгэр.

Ааптар суругар этиллэр санаа

хаһыат тутуһар хайысхатын атын буолуон сөп.

Быллриилэр, рекламалар

ис хоһооноругар эпизитинэнни

тустаах киһи сүгэр.

® Реклама быһытынан бэчээттэнэр.

Хаһыат 77 №-гэр 16 ч. илин баттанна,

17 ч. график быһытынан бэчээкэ бэрилиннэ.

Компьютернай талыта, верстка оройуонааҕы

«Индибир уоттара» хаһыат редакционнай-

полиграфической комплекска оһоһулан

бэчээттэннэ.

Редакция, типография, таһаараччы аадырыһа:

Муома улуһа, Хонуу сэл., кап. Елкин уул. 4 №-рэ.

Кэмэйэ 1 усул. бөч. л. Тиража 360.

Сыаната дуоһагар быһытынан.

Телефоннара: 8(41150)2-10-21.

Электроннай почта: indigir-uottara@vandex.ru